

سوالات درسی سوم

قلمرو زبانی

۱- نوع ساختمان واژه " تاخت و تاز " را بنویسید. (۲۵/ نمره)

۲- معنای واژه " عازم " چیست؟ (۲۵/ نمره)

۳- روابط معنایی گروه کلمات مشخص شده را بنویسید. (۵۰ نمره)

الف- او پیوسته افغان و زاری می کرد.

ب- اهل قونیه، از خرد و بزرگ در تشییع پیکر مولانا حاضر شدند .

۴- نقش های تبعی را مشخص کنید: (۵۰ نمره)

الف- " سلطان ولد " فرزند مولانا ، هر دم بی تابانه به بالین پدر می آمد.

ب- مولانا مردی زرد چهره و باریک اندام و لاغر بود.

- ۵- در عبارت " جلال الدین در مدرسه ، به درس علوم دینی و ارشاد می پرداخت و طالبان علوم شریعت در محضر او حاضر می شد. " نوع " واو " اول و دوم را بنویسید و تفاوت آن ها را بیان کنید. (نمره)
- ۶- در بیت " به بهانه های شیرین به ترانه های موزون / بکشید سوی خانه ، مه خوب و خوش لقا را " متمم و مفعول جمله را مشخص کنید. (۰.۷۵ نمره)
- ۷- برای من مگری و مگو، دریغ دریغ / به دام دیو، در افتی، دریغ آن باشد
نوع فعل مگری و مگو - در افتی را بنویسید. (۰.۷۵ نمره)
- ۸- املای درست واژه های نادرست را بنویسید. (نمره)
- بعد از پدر، مجالس و عزم را به عهده گرفت. طوری که تعن و ناسزای دشمنان را جواب تلخ نمی داد همه در تشیع او حاضر شدند. وی در مرسیه خود شعری سروده است.

قلمرو ادبی

- ۱- واژه "مناسک" مجازاً به چه معنایی است؟ (۲۵ نمره)
- ۲- در بیت " بشنو این نی چون حکایت می کند / از جداییها شکایت می کند. " نی " استعاره از چیست؟ (۰.۲۵ نمره).
- ۳- در بیت " بروید ای حریفان ، بکشید یار ما را / به من آورید آخر ، صنم گریز پای را " منظور از حریفان و صنم گریز یا چه کسانی هستند؟ (۰.۵ نمره)
- ۴- مفهوم بیت " چند کنم ترا طلب ، خانه به خانه در به در / چند گریزی از برم ، گوشه به گوشه کو به کو " کنایه از چیست؟ (۰.۵ نمره)
- ۵- " باز گرد شمس می گردم، عجب / هم ز فر شمس باشد این عجب " منظور از واژه شمس چیست؟ (۰.۷۵ نمره)
- ۶- در بیت " بخت جوان یار ما ، دادن جان کار ما / قافله سالار ما فخر جهان مصطفاست " جان دادن کنایه از چیست؟ (۰.۷۵ نمره)
- ۷- " دردی است غیر مردن کان را دوا نباشد / پس من چگونه گویم، کاین درد را دوا کن " غیر چه نوع حرفی است و تناسب و تضاد را پیدا کنید. (نمره)
- ۸- " به روز مرگ چو تابوت من روان باشد / گمان میر که مرا درد این جهان باشد " آرایه های بیت را ذکر کنید. (نمره)

قلمرو فکری

- ۱- لقب مولانا چه بود؟ (۲۵ نمره)
- ۲- عطار در ملاقات با پدر مولانا کدام کتاب را به جلال الدین هدیه داد؟ (۰.۲۵ نمره)
- ۳- عطار به پدر مولانا در مورد پسرش (جلال الدین) چه گفت؟ (۰.۵ نمره)

- ۴- بهاءالدین ولد به خواهش کدام پادشاه به قونیه رفت؟ (۰.۵ نمره)
- ۵- علت مهاجرت بهاءالدین ولد چه بود؟ (۰.۷۵ نمره)
- ۶- معنی عبارت " ناگهان آفتاب عشق و شمس حقیقت در برابرش نمایان شد، او شمس الدین تبریزی بود." را بنویسید. (۰.۷۵ نمره)
- ۷- از نظر اخلاق و سیرت مولانا چگونه فردی بود؟ (۱ نمره)
- ۸- علت شهرت مولانا به " رومی " چیست؟ (۰.۵ نمره)
- ۹- مفهوم بیت " هر نفس آواز عشق می رسد از چپ و راست / ما به فلک می رویم عزم تماشا که راست " چیست؟ (۱ نمره)
- ۱۰- "در خواب دوش پیری در کوی عشق دیدم، با دست اشارتم کرد که عزم سوی ما کن" مفهوم بیت چیست؟ (۰.۷۵ نمره)

پاسخ نامه

قلمرو زبانی

- ۱- وندی - مرکب (آسان) ۲- رهسپار - راهی (آسان) ۳- الف-مترادف ب- تضاد (آسان) ۴- فرزند مولانا بدل از نهاد - لاغر و باریک اندام معطوف (متوسط) ۵- عطف بین دو واژه - حرف ربط بین دو جمله می آید (متوسط) ۶- مصراع ۱ متمم - مه خوش لقا مفعول (متوسط)
- ۷- فعل نهی - مضارع التزامی (متوسط) ۸- طعن - وعظ - تشییع - مرثیه (متوسط)

قلمرو ادبی

- ۱- آداب و آیین ها و مراسم (آسان) ۲- مولانا - انسان آگاه و آشنا به حقایق عالم (متوسط) ۳- حسودان - شمس (متوسط) ۴- جستجوی بسیار و دقیق (کنایه) (متوسط)
- عاشق در جستجوی معشوق در همه جا است) مفهوم ۵- (شمس اول : شمس تبریزی شمس دوم ایهام - خورشید و خود شمس) (متوسط)
- ۶- جان دادن کنایه از (فدا شدن در راه معشوق افتخار شهادت داشتن) بخت جوان یار ما کنایه از چیست (خوشبختی همراهی بخت و اقبال) (متوسط) ۷- حرف اضافه - درد و دوا ۸- روان بودن تابوت کنایه از مردن- تابوت و مرگ مراعات نظیر- درد این جهان داشتن کنایه از غمگین بودن - تابوت مجاز از جنازه (دشوار)

قلمرو فکری

- ۱- جلال الدین (آسان) ۲- اسرارنامه (آسان) ۳- "زود باشد که این پسر تو آتش در سوختگان عالم زند" (متوسط) ۴- پادشاه سلجوقی روم ، علاءالدین کیقباد، از مقامات او آگاهی یافت. (آسان) ۵- هراس از بی رحمی ها و کشتار لشکر مغول و رنجش از خوارزم شاه. (متوسط) ۶- به ناگاه شمس تبریزی عارف بزرگ و صاحب دل با مولوی آشنا شد. (متوسط)
- ۷- ستوده اهل حقیقت و سرآمد روزگاران خود بود و خود را به جهان عشق و یکرنگی و صلح طلبی و کمال و خیر مطلق کشانیده و در زندگانی اهل صلح و سازش بوده است. (متوسط)
- ۸- اقامت طولانی در شهر قونیه بوده است. (متوسط) ۹- همه جا صدای معشوق ازلی و دعوت به عالم باد وجود دارد در حقیقت به فلک رفتن باز گشت شکوهمند به اصل و متعالی شدن است. (دشوار)
- ۱۰- مفهوم (دعوت به حضور در عالم غیبت، برای رسیدن به وصال) (دشوار)

سوالات چهار گزینه ای درس سوم

- ۱- اولین کسی که پس از فوت پدر مولانا جلال الدین به تربیت و ارشاد وی پرداخت که بود؟
الف- صلاح الدین زرکوب   ب- شمس تبریزی   ج- برهان الدین محقق   د- حسام الدین چلبی
- ۲- مثنوی مولوی به درخواست چه کسی و بر اساس چه اثری سروده شده است؟
الف- برهان الدین محقق مرندی / مخزن الاسرار   ب- شمس تبریزی / تحفه العراقرین خاقانی
د- صلاح الدین زرکوب / الهی نامه عطار نیشابوری   ج- حسام الدین چلبی / حدیقه الحقیقه سنایی
- ۳- مفهوم بیت " خود ز فلک برتریم ، وز ملک افزون تریم / زین دو چرا نگذریم؟ منزل ما کبریاست " با کدام بیت متناسب نیست؟
الف- به نور تو مزین جمله افلاک   تو مانده این چنین در مسکن خاک
ب- ما چون به خرابات جهان پاک بر آییم   آلوده برون رفت ز جنت پدر ما
ج- مرغ است جان پاک و قفس این طلسم خاک   این مرغ بس بلند و قفس نیک تنگ و پست
د- رقص تن در گردش آرد خاک را   رقص جان بر هم زند افلاک را
- ۴- شاعر در همه ابیات زیر به جز.....انسان را به "عروج" فرا می خواند
الف- از مه او مه شکافت، دیدن او بر نتافت   ماه چنان بخت یافت او که کینه گذاشت
ب- خود ز فلک برتریم، وز ملک افزونتریم   زین دو چرا نگذریم؟ منزل ما کبریاست
ج- خلق چو مرغابیان زاده ز دریای جان   کی کند این جا مقام مرغ کز آن بحر خاست
د- هر نفس آزاد عشق می رسد از چپ و راست   ما به فلک می رویم عزم تماشا که راست؟
- ۵- در بیت ما به فلک بوده ایم، یار ملک بوده ایم   باز همان جا رویم جمله، که آن شهر ماست " کدام مفهوم درست نیست؟
الف- ما ز دریا بییم و بالا می رویم   ما ز بالا بییم و بالا می رویم
ب- الی الله تصیر الامور
ج- همه جا صدای معشوق ازلی وجود دارد.
د- کل شیء یرجع الی اصله
۶- از میان واژه های زیر چند واژه " وندی " است؟
" همدم، عازم، سوز و گداز، زاری، غم انگیز، تحصیل، دل تنگی "
- الف- ۱   ب- ۲   ج- ۴   د- ۳
- ۷- مولوی با کدام شاعران هم روزگار بود؟

۸- در بیت " بخت جوان یارما دادن جان کار ما / قافله سالار ما فخر جهان مصطفی ست " مسند و بدل کدام است؟

الف) بخت - قافله سالار (ب) یار - قافله سالار (ج) یار - مصطفی (د) یار - قافله سالار

۹- کدام غزل مولانا " سعدی " را شیفته خویش ساخت؟

الف- رو، سر بنه به بالین، تنها مرا رها کن ترک من خراب شبگرد مبتلا کن

ب- هر نفس آواز عشق می رسد از چپ و راست ما به فلک میرویم، عزم تماشا که راست؟

ج- به روز مرگ چو تابوت من روان باشد گمان صبر، که مرا درد این جهان باشد.

د- چند کم تو را طلب، خانه به خانه در به در؟ چند گریزی از برم، گوشه به گوشه کو به کو؟

۱۰- واژه های کدام گزینه همگی به روش یکسانی ساخته شده اند؟

الف- حاشیه نشین- بمب افکن - نماز گزار - سرایدار

ب- خوش بو - بد سیما - تازه وارد - بلند آوازه

ج- نو گل - نوروز - جهان پهلوان - کارنامه

د- سفید پوست - سیاه بخت - زرد آلو - روشن ضمیر

۱۱- در همه گزینه ها جناس وجود دارد مگر گزینه .....

الف- بشنو این نی چون شکایت می کند از جدایی ها حکایت میکند

ب- ما به فلک بوده ایم، یار ملک بوده ایم باز همان جا رویم جمله که آن شهر ماست

ج- برای من مگری و مگو دریغ دریغ به دام دیو در افتی، دریغ آن باشد

د- بخت جوان یار ما، دادن جان کار ما، قافله سالار ما، فخر جهان مصطفاست

۱۲- در عبارت "شمس، ناگزیر دل از قونیه کند و عزم کرد که دیگر بدان شهر پر غوغا باز نیاید" کدام آرایه ادبی به کار رفته است؟

الف- استعاره (ب) تشبیه (ج) کنایه (د) تلمیح

۱۳- در بیت " بروید ای حریفان بکشید یار ما را به من آورید آخر صنم گریز پارا، صنم گریز پا استعاره از کیست؟

الف - حسام الدین (ب) سلطان ولد (ج) بهالدین ولد (د) شمس

۱۴- " زانو زدن " کنایه از چیست؟

الف - احترام نکردن (ب) به ادب نشستن (ج) با کسی نشستن (د) هم مقام او بودن

۱۵- در کدام گزینه آرایه جناس وجود دارد؟

الف- بشنو این نی چون شکایت می کند

ب- صد هزاران بار پرسیدم امید

ج- خود ز فلک برتریم وز ملک افزونتریم

د- گمان مبر، که مرا درد این جهان باشد

ج-۱ ج-۲ ج-۳ ب-۴ الف-۵ ج-۶ ج-۷ ج-۸ ج-۹ ب-۱۰ د-۱۱ ج-۱۲ ج-۱۳ د-۱۴ ب-۱۵ ج